

МІСЦЕ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ У ПРОЦЕСІ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

Н.П. Погореленко, доц., Харківський банківський інститут

У процесі функціонування банківської установи будь-яка операція пов'язана з ризиком. Ризик банківської установи – це ймовірність виникнення у майбутньому подій, що можуть негативно вплинути на досягнення банківською установою основної мети – одержання прибутку та підтримання достатнього рівня ліквідності. Головне завдання управління фінансовими ризиками полягає у виявленні на основі даних минулих періодів потенційного ризику в діяльності банківської установи, максимально повному визначенні негативних наслідків у разі його появи, а також впровадження у фінансово-кредитній установі відповідних механізмів щодо запобігання та обмеження ризиків.

Найбільш розповсюджені способи управління ризикованістю банківських операцій та методи вирішення питання ризиків можна звести до одного чи кількох методів, наведених нижче:

1. Відхід від ризику – відмова від проведення будь-якої конкретної банківської операції. Цей метод є найбільш дійовим, оскільки він зводить ризик від проведення операцій практично до нуля. Однак разом із забезпеченням нульового ризику банк забезпечує собі й нульовий прибуток, оскільки відмова від проведення операції автоматично означає й відмову від її результату, яким може бути прибуток чи збиток.

2. Трансформація ризику – переведення одного ризику в інший, менш небезпечний на даний момент часу з точки зору пріоритетів кожного конкретного банку. Крім того, трансформація ризику передбачає дрібнення одного великого ризику на безліч дрібніших.

3. Адаптація до ризику – можливість управління ним за допомогою певної послідовності перешкоджаючих його розширенню заходів.

4. Фіксація ризику – комплекс заходів по недопущенню подальшого зростання несприятливих заходів.

5. Страхування ризику – низка превентивних дій, спрямованих на розподіл усього сукупного ризику між суб'єктами банківської операції чи перенесення ризику на третю особу.

Для того, щоб реалізувати надані способи розв'язання проблеми ризиків, тобто звести значення ризику до мінімуму, необхідно проаналізувати основні види ризиків, що зустрічаються в процесі функціонування системи оперативного управління фінансовими потоками банківської установи.

Серед усього розмаїття банківських ризиків необхідно виділити три основні компоненти портфельного ризику: кредитний ризик, процентний ризик і ризик ліквідності.

Крім основних портфельних ризиків, в процесі управління фінансовими потоками банки зіштовхуються з безліччю їхніх похідних: кредитний ризик інвестора, ризик ліквідності емітента, ризик неплатоспроможності банку, операційний та організаційний ризики та інші.

На думку автора, можна виділити такі основні етапи процесу управління ризиком:

6. Визначення економічного змісту ризиків, які виникають при проведенні кожної конкретної банківської операції.
7. Виявлення основних джерел та визначення необхідної кількості інформації, без якої неможлива повноцінна оцінка рівня ризику.
8. Пошук основних методів та критеріїв для прогнозу вірогідності настання несприятливих подій.
9. Визначення засобу хеджування ризику.
10. Підбиття підсумків управління ризиком.

Для ефективної роботи в умовах, що склалися, банківські установи перше, ніж виробити стратегічну програму розвитку, у обов'язковому порядку повинні точно оцінити склад ризиків, які супроводжуватимуть ті чи інші фінансові операції, визначити тактику дій у випадку масового настання несприятливих подій на фінансовому ринку. При оцінці фінансових ризиків банківської установи необхідно, перш за все, визначити вплив відсоткових операцій на рівень прибутковості банку на базі розрахунку структури доходів і витрат, показників чистого спреда та процентної маржі. Особливу актуальність проблема мінімізації ризиків набуває в процесі кореляції різноспрямованих фінансових потоків.

Таким чином, головною метою процесу мінімізації ризиків є підтримання вигідних співвідношень між прибутковістю і ліквідністю банківських операцій в процесі управління активами і пасивами банківської установи, тобто мінімізація потенційних збитків. У процесі оперативного управління фінансовими потоками необхідно оптимізувати рух останніх таким чином, щоб досягнути якнайбільш мінімального значення кожного з видів банківського ризику (уникнути впливів зовнішніх ризиків, на жаль, неможливо). Однак мінімізуючи ризики, слід пам'ятати про те, що мінімальному ризику відповідає й мінімальна дохідність. Тому досягнути абсолютного мінімуму ризиків банківської установи неможливо та й непотрібно. Завдання формулюється іншим чином. Як зкорелювати рух фінансових потоків таким чином, щоб мінімізуючи ризики спромогтися збільшити дохідність й прибутковість банківських операцій? При тому як головне треба поставити управління ліквідністю, оскільки, у випадку недотримання мінімально необхідного рівня ліквідності, ми не тільки максимізуємо рівень ризиків, але і зможемо поставити банківську установу на межу колапсу.